

Téma bakalářské práce je produktivní. Zajímavé je už pozorností věnovanou dílu pozapomenutého dramatika Františka Ferdinanda Šamberka (jehož stopy jsou ale v české kultuře stále přítomné díky „filmům pro pamětníky“ natočeným podle jeho nejznámějších veseloher). Podnětné je ale především onou jasně položenou výzkumnou otázkou: čím to, že některé Šamberkovy komedie se staly neobyčejně populárními a jiné nikoli? Otázka je to zajímavá sama o sobě, o to víc pak tím, že je kladena nad díly přínáležejícími do sféry populární kultury, jež stále ještě bývá vnímána jako hodnotově nerozlišitelný brak.

Hned v úvodu posudku však musím zkonstatovat, že položenou otázku se autorce podařilo zodpovědět jen z velmi malé části. Zároveň je však při tomto přísném hodnocení třeba mít na paměti, že jde o náročnou problematiku, k jejímuž řešení stále chybí dostatek jasných metodologických opor a vzorových pilotních studií.

Vstupní přehledové kapitoly přitom autorce k řešení stanoveného úkolu nijak nepomáhají. Mám na mysli zejména kapitolu Historický kontext, již považuji za zcela zbytečnou, protože s tématem samotným nijak nesouvisí. Navíc na tak malém prostoru nemůže jít o nic jiného než o připomenutí všeobecně známých skutečností. Autorka se tu nadto dopouští značných zjednodušení (uvádí např., že v období Bachova absolutismu nemohly vycházet české knihy). Je to jistě dáno tím, že tuto kapitolu neopírá o žádnou sekundární literaturu. Práce s ní je obecně autorčinou slabinou. Např. na s. 31 definuje (mimořádně zcela zbytečně) pojem kritika s odkazem na zcela náhodně zvolený internetový zdroj, namísto aby se opřela o relevantní literaturu.

Kapitola o podstatě žánru komedie (zejména pak subžánru frašky), pro analýzu Šamberkových dramatických textů zásadní, je málo propracovaná a příliš stručná. Přitom autorka v seznamu informačních zdrojů uvádí dostatek relevantní odborné literatury, již ale v kapitole dostatečně nevyužila. Nevytvořila si tak dostatečné teoretické zázemí pro vlastní analýzu, počínaje tím, jakých aspektů Šamberkových her si – vzhledem k jejich příslušnosti ke konkrétnímu dramatickému subžánru - všimnout, a které ponechat stranou.

Nyní ke konkrétní analýze. Otázka po popularitě/nepopularitě jistého kulturního produktu primárně spadá do oblasti výzkumu recepce. Tu máme relativně dobře zdokumentovanou v dobových recenzích. Z mého pohledu patří k největším kladům práce, že její autorka s těmito prameny pracovala. Nicméně (zajímavé) citace z nich dokládají, že přes ně cesta k řešení otázky, jež ji zajímá, nevede. Nehledě na značnou nekonkrétnost dikce totiž recenze vesměs odrážejí vkus kulturních elit, pro něž byly vesměs stejně pokleslé hry Šamberkovy úspěšné jako ty neúspěšné. Kulturní elity ovšem nebyly adresátem Šamberkových her a nerozhodovaly o jejich popularitě/nepopularitě. Nevím, zda si autorka tuto skutečnost uvědomila (explicitně to v práci neuvádí) nicméně každopádně udělala dobře, když zvolila cestu opačnou: neporovnávat předem vytvořený rastr s konkrétními hrami, nýbrž analýzou těchto her onen rastr vytvořit. Jinými slovy: na základě objektivních informací (zejména počtu repríz) zvolit hry výrazně úspěšné, porovnat jejich výstavbu s těmi neúspěšnými a na základě výsledku srovnání stanovit hypotézu o možných zdrojích úspěchu, tkvících v samotných textech her. Autorka přitom správně uvádí, že o popularitě jednotlivých her rozhodovaly i mimotextové okolnosti (zejména herecké obsazení). Ty však je velmi obtížné zpětně posoudit, nehledě na to, že analýza divadelních inscenací je doménou teatrologie, disponující pro tento účel specifickými nástroji.

Diplomantčina zjištění, plynoucí ze srovnání úspěšných a neúspěšných her jsou přehledně shrnuta v závěru práce. Většina z nich není překvapivá, nicméně to nesnižuje jejich relevanci. Klíčová pro úspěch konkrétní hry byla, jak se zdá, dovednost zkonstruovat zápletku.

Tyto relevantní závěry však nejsou dostatečně odargumentovány. Měly by vlastně vyplýnout z předcházející analýzy vybraných her, nicméně tak tomu není. Je to způsobeno tím, že nad analýzou

převládá pouhý popis. Autorka např. stručně konstatuje, v jakém prostředí se daná hra odehrává, ale nedozvíme se už, jaké to má pro ni (zejména její oblibu/neoblibu) důsledky. Nehledě na to, že nás předem neseznámí s tím, jaký význam hraje volba prostředí v situační komedii (podle všeho velmi malý, jak ostatně sama konstatuje v závěrečném shrnutí). Charakteristiky postav jsou rovněž popisné a často přecházejí v převyprávění děje. Chybí tu jasné vymezení, k jakému typu, obvyklému v tehdejší situační komedii, patří a do jaké míry naplňují jeho standardy. Zde se opět negativně projevují nedostatečně propracovaná teoretická východiska práce.

Vzhledem k tomu, že pro situační komedii je (a to i podle autorčina vlastního zjištění) nejdůležitější výstavba zápletek, je zarážející, že se tomuto bodu autorka téměř vůbec nevěnuje. V její práci se sice nacházejí kapitoly Principy zápletek, avšak jde v nich o pouhé převyprávění děje, pouze s vyznačením toho, v kterém dějství se co odehrává. Náznak toho, jak by uvedená analýza měla vypadat poskytují kapitoly Dialogy, monology. Tyto kapitoly považuji za nejlepší část celé práce.

Shrnutí: Práce má výborně zvolené téma a přináší na něj v závěru relevantní odpověď. Nicméně vlastní text práce je v mnoha ohledech nedomyšlený a nepropracovaný. Je to dáno především nedostatečným teoretickým ukotvením analytické části. Na druhou stranu oceňuji autorčin pečlivý výzkum dobové recepce.

Bakalářskou práci Kateřiny Válové doporučuji k obhajobě.

Otázka k obhajobě:

Ve svých závěrech vyslovujete zajímavou hypotézu, že k neúspěchu některých Šamberkových her přispěly postavy příliš emancipovaných žen, neodpovídající soudobému většinovému cítění. Bezesporu záleželo i na tom, jakým způsobem byly tyto postavy konkrétně vymodelovány. Mohla byste tuto záležitost rozvést na konkrétním příkladu?